رویش روان شناسی، سال۹ ، شماره ۱۱، شماره پیاپی ۵۶، بهمن ۱۳۹۹
Rooyesh-e-Ravanshenasi,9(11), 2021

نقش تعصب، تاب‌آوری و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری (BAS/BIS) در پیش‌بینی رفتار تکانشی در پدران دارای سابقه خشونت جسمی با فرزندان

The role of prejudice ,resilience and behavioral activation / inhibition systems (BAS / BIS) in predicting impulsive behavior in fathers with a history of physical violence against children

زهرا ایوبلو (نویسنده مسئول)
کارشناس ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان، فارس، ایران.
سمانه آروین
کارشناسی ارشد، روانشناسی شخصیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

چکیده
هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش انواع تعصب، تاب‌آوری و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری (BAS/BIS) در پیش‌بینی رفتار تکانشی در پدران دارای سابقه خشونت جسمی با فرزندان بود. این پژوهش به لحاظ روش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش مردان دارای فرزند دختر مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و خدمات درمانی وابسته به بهزیستی منطقه ۹ شهر تهران بودند. از بین آنها تعداد ۸۰ نفر که دارای سابقه خشونت جسمی با فرزندان بودند به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های تکانشگری (بارت، ۲۰۰۴)، تعصب (بهرمان، ۱۳۹۳)، تاب‌آوری (کونور و دیویدسون، ۲۰۰۳) و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری (کارور و وایت، ۱۹۹۴) بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی همزمان استفاده شد. یافته‌ها نشان داد رفتار تکانشی با تعصب (مذهبی، جنسیتی، نژادی، قوم‌مداری) و سیستم فعال‌ساز رفتاری رابطه مثبت و معنادار و با تاب‌آوری و سیستم بازداری رفتاری رابطه منفی و معنادار دارد (P<۰/۰۵). همچنین نتایج رگرسیون نشان داد که تعصب مذهبی (۰/۷۰)، تعصب جنسیتی (۰/۴۱)، تاب‌آوری (۰/۳۶)، سیستم فعال‌ساز رفتاری (۰/۵۷) و سیستم بازداری رفتاری (۰/۲۲) رفتار تکانشی را پیش‌بینی می‌کنند. با توجه به نقش انواع تعصب، تاب‌آوری و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری در پیش‌بینی رفتار تکانشی در پدران دارای سابقه خشونت جسمی با فرزندان، اجرای کارگاه‌های آموزشی بر مبنای این مفاهیم به خانواده‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: تاب‌آوری، تعصب، خشونت جسمی، رفتار تکانشی، سیستم فعال‌ساز رفتاری، سیستم بازداری رفتاری.

Zahra Ayoublo * Corresponding author
M.Sc., General Psychology, Islamic Azad University, Arsanjan Branc, Fars, Iran.
zahraayoublo.a@gmail.com
Samaneh Arvin
M.Sc., Personality Psychology, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran.

Abstract
The aim of this study was to investigate the role of different types of prejudice, resilience, and behavioral activation/inhibition systems (BAS / BIS) in predicting impulsive behavior in fathers with a history of physical violence against children. This research was descriptive and correlational. The statistical population of this study was men with daughters who referred to counseling centers and welfare services in District 9 of Tehran, from which 80 people with a history of physical violence against children were selected by purposive sampling. The research instruments included Impulsivity Questionnaire (Bart, 2004), Prejudice Questionnaire (Bahrman, 2014), Resilience Questionnaire (Connor & Davidson, 2003), and Behavioral Activation / Inhibition Systems Scale (Carver & White, 1994). Pearson correlation test and simultaneous linear regression were used to analyze the data. Findings showed that impulsive behavior had a positive and significant relationship with prejudice (religious, gender, racial, ethnic) and behavioral activation system and had a negative and significant relationship with resilience and behavioral inhibition system (P <0/05). Also, Regression results showed that religious prejudice (0.70), gender prejudice (0.41), resilience (0.36), behavioral activation system (0.57), and behavioral inhibition system (0.22) predict impulsive behavior. Given the role of different types of prejudice, resilience, and behavioral activation/inhibition systems in predicting impulsive behavior in fathers with a history of physical violence against their children, conducting workshops based on these concepts is essential for families.
Keywords: *Resilience, Prejudice, Physical Violence, Impulsive Behavior, Behavioral Activation System, Behavioral Inhibition System*

نوع مقاله : پژوهشی **دریافت : شهریور ۹۹** **پذیرش: آبان ۹۹** **ویرایش نهایی : بهمن ۹۹**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

مقدمه

خشونت خانگی واقعیتی آزاردهنده و غیرقابل انکار در دنیای امروز است، که مخصوص جامعه یا طبقه‌ی خاصی نیست؛ بلکه اکنون همه‌ی کشورهای دنیا و طبقات اجتماعی مختلف با آن دست به گریبانند و تغییر و تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هر روزه بر میزان آن افزوده است (ندرپور و زارع شاه‌آبادی، ۱۳۹۳). از میان انواع خشونت، خشونت جسمی[۱] بارزترین نوع خشونت نسبت به فرزندان است. تنبیه بدنی به معنای استفاده از نیروی فیزیکی جهت ایجاد تجربه درد بدون صدمه به منظور تربیت (تصحیح یا کنترل رفتار) است (گافین، لوا و کوهن[۲]، ۲۰۰۴). معمولا در تنبیه جسمی از دست یا یک شیء برای ضربه زدن به بعضی نقاط بدن کودک استفاده می‌شود (ولریچ[۳] و همکاران، ۱۹۹۸). تنبیه بدنی نوعی آزار و خشونت در خانواده است که موجب نقض حقوق فرزند می‌شود و دارای اثرات سوء کوتاه‌مدت و بلندمدت بر روح و جسم افراد است (لوپز، لارا و آمیگتی[۴]، ۲۰۰۰).

از جمله عواملی که موجب پرخاشگری و گرایش به تنبیه فرزند می‌شود و در شدت پرخاشگری با فرزندان نقش ویژه‌ای دارد ویژگی‌های شخصیتی والدین است. والدینی که دارای رفتار تکانشی[۵] هستند حین تنبیه کودک کنترل خود را از دست داده و به صورت غیرعمد از تنبیه‌های خشن و سخت‌تر استفاده می‌کنند. این والدین میزان قدرت خود را کم تخمین می‌زنند و به این ترتیب موجب بروز آسیب‌های جسمی و روانی به فرزند می‌شوند (فیگوردو، بیفولکو و پاویا[۶]، ۲۰۰۴). رفتارهای خشونت‌آمیز و تکانشی والدین نسبت به فرزندان به صورت‌های مختلفی مانند تمسخر، خشونت‌های جسمانی و بدنی و محرومیت عاطفی انجام می‌شود (لوندوسکای، هاس باکس، شاپیرو و سیمل[۷]، ۲۰۰۳). بیشتر والدینی که مبادرت به بدرفتاری با فرزند خود می‌کنند نه از نظر جسمی مشکل دارند، نه از نظر شخصیتی جنایتکارند و نه سایکوتیک هستند بلکه افرادی هستند که تحت‌تأثیر تنش و استرس شدیدی قرار داشته و در حالت تکانشی به فرزند خود آسیب می‌رسانند (لاند، دی، اسچیمدت، سیگال و لیشوت[۸]، ۲۰۱۶).

تکانه اصرار و میل شدید به انجام یک عمل در پاسخ به یک محرک ذهنی یا بیرونی است (فنمان و فرانکنهویس[۹]، ۲۰۲۰). تکانشگری با حالت ذهنی منفی، نقایص شناختی و رفتارهای ناسازگارانه همراه است و به رفتارهای آشکار اعم از فیزیکی و کلامی اطلاق می‌شود که منجر به آسیب به شخص، شیء و یا سیستم دیگری می‌شود (لو[۱۰] و همکاران، ۲۰۲۰؛ مک کلوزکی[۱۱] و همکاران، ۲۰۱۲). تکانشگری طیف گسترده‌ای از رفتارهایی را شامل می‌شود که به صورت رشدنایافته برای دست‌یابی به یک پاداش یا لذت بروز پیدا می‌کند و پیامدهای ناخواسته قابل توجهی را در پی دارد (زیلا، باث، دمتروویس، بیلیوکس و اوروز[۱۲]، ۲۰۲۰؛ واکسمن[۱۳]، ۲۰۱۱). رفتارهای تکانشی شتاب‌زده، برنامه‌ریزی نشده، بدون فکر و مستعد اشتباه هستند. رفتارهای تکانشی همچنین برخلاف رفتارهای جبری است که فرد بر وجود رفتار آگاهی دارد، این رفتارها عموماً جهت دوری از یک اضطراب است و فرد در حقیقت در مرحله قضاوت اختلال دارد (فریدمن[۱۴] و همکاران، ۲۰۲۰). از جمله عواملی که منجر به تکانشگری و خشونت ناشی از آن می‌شود می‌توان به تعصب و انواع آن (تعصب مذهبی[۱۵]، تعصب جنسیتی[۱۶]، تعصب نژادی[۱۷] و تعصب قوم‌مداری[۱۸]) در افراد، تاب‌آوری[۱۹] و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری[۲۰] اشاره کرد.

---

[1] Physical violence
[2] Gofin, Leva & Kohn
[3] Wolrich
[4] Lopez, Lara & Amighetti
[5] Impulsive behavior
[6] Figueiredo, Bifulco & Pavia
[7] Levendosky, Huth-Bocks, Shapiro & Semel
[8] Lund, Day , Schmidt , Saigal & Lieshout
[9] Fenneman & Frankenhuis
[10] Lu
[11] Mc Closkey
[12] Zsila, Bőthe, Demetrovics, Billieux & Orosz
[13] Waxman
[14] Friedman
[15] Religious fanaticism
[16] Genger prejudice
[17] Racial prejudice
[18] Ethnic bias
[19] Tabulation
[20] Activation systems / Behavioral inhibition

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

افراد متعصب دارای شخصیتی استبدادی، اقتدارگرا و عقایدی غیرقابل انعطاف و سرسخت نسبت به باورهای مذهبی، جنسی، نژادی و قومی خود هستند. تعصب معادل پیش‌داوری و منظور از آن نگرشی منفی و خصمانه نسبت به فرد یا گروهی خاص است که بر اساس اطلاعات ناقص یا نادرست و بدون داشتن تجربه مستقیم در مورد آن فرد یا گروه، شکل گرفته باشد و بر پایه آن، قضاوت شود (بهرمان، ۱۳۹۳؛ صلیبی، ۱۳۸۲). گاهی خشونت‌ها به دلیل پنداشت‌های تعصب‌گونه نسبت به مسایل مذهبی اتفاق می‌افتد (اشرف‌نظری و پیرانی، ۱۳۹۷). نوع دیگر تعصب مربوط به باورهای جنسیتی است که بیشتر در مورد زنان و جایگاه آنها است (پاکستون، هاگس و پینتر[1]، ۲۰۱۰). اکثر خشونت‌ها و قتل‌هایی که ناشی از رفتار تکانشی و نوعی مالکیت بر حق خود است نسبت به زنان روا داشته می‌شود (عشایری و عجمی، ۱۳۹۳؛ گلدشتاین[2]، ۲۰۰۲؛ سینگال[3]، ۲۰۱۴؛ سور و یارداکل[4]، ۲۰۰۱). نوع دیگری از تعصب مربوط به تعصب نژادی و قوم‌مداری است (نیازی و عشایری، ۱۳۹۴). در جوامع سنتی بسته به نوع فرهنگ و محیط ساختارهای متفاوتی وجود دارد که بر پیوند خونی و خویشاوندی استوار و یک اجتماع کلی با اجزای متفاوت است (مجتهدزاده، ۱۳۹۲). افراد برای صیانت از احساس و باور برتری قومی و نژادی خود دست به رفتارهای خشونت‌آمیز می‌زنند و عقاید متضاد با خود را برنمی‌تابند (نیازی، بهروزیان، سخایی و حسین‌زاده آرانی، ۱۳۹۶؛ ناصری و کیانپور، ۱۳۹۳؛ اکبرنژد؛ تابان و دارابی، ۱۳۹۳).

از جمله عوامل دیگری که در بروز رفتارهای تکانشی در افراد نقش دارد تاب‌آوری است. تاب‌آوری از پاسخ‌های انطباقی طبیعی انسان حاصل می‌شود و علی‌رغم رویارویی فرد با تهدیدهای جدی وی را در دستیابی به موفقیت و غلبه بر تهدیدها توانمند می‌سازد (کونور و دایویدسون[5]، ۲۰۰۳). افرادی‌که دارای تاب‌آوری پایین هستند به مقدار ناچیزی می‌توانند خود را با موقعیت‌ها وفق دهند و به کندی از موقعیت‌های فشارزا به حالت عادی و طبیعی بهبود می‌یابند. تاب‌آوری با پرخاشگری و کاهش کنترل خود در ارتباط است به صورتی که در افرادی که دارای سطح تاب‌آوری پایینی هستند احتمال ارتکاب رفتارهای خشونت‌بار و تکانشی بیشتر است (هاشمی و خزاعی‌پور، ۱۳۹۴؛ یونسی رباطی، علاالدین و بابایی، ۱۳۹۴؛ صدری دمیرچی، بشرپور، رمضانی و کریمیانپور، ۱۳۹۶؛ حسینی، زردشتیان و کریمی، ۱۳۹۷؛ چن و کین[6]، ۲۰۲۰؛ یانگ[7]، ۲۰۲۰).

متغیر دیگر مورد بررسی در این پژوهش سیستم‌های فعال‌ساز /بازداری رفتاری است. گری[8] با مطالعه دستگاه‌های مغزی درگیر انواع رفتار و تجربه‌های ذهنی-هیجانی بیان کرد که هیجان‌ها از طریق بخش‌های مختلفی از مغز تنظیم می‌شود (گری و مکناتن[9]، ۲۰۰۰). گری دستگاه درگیر در انواع هیجان‌های مثبت را دستگاه گرایش و دستگاه درگیر در اضطراب را دستگاه بازداری رفتاری یا توقف نامیده است (هان[10] و همکاران ، ۲۰۰۹). گری در نظریه حساسیت نسبت به تقویت[11] سه سیستم مغزی رفتاری به نام‌های سیستم بازداری رفتاری (BIS)، سیستم فعال‌ساز رفتاری (BAS) و رفتار جستجوی پاداش[12] را مطرح می‌کند که این سیستم‌ها وظیفه حل تعارض را به عهده دارند. میزان و غلبه این سیستم‌ها در افراد مختلف متفاوت است (گری و مکناتن، ۲۰۰۰). به نظر می‌رسد افراد تکانشی در اجتناب از برخی رفتارها و صرف‌نظر کردن از لذت‌ها (فقدان بازداری رفتاری) ناتوان هستند (بک، اسمیت، کلاز، واندریچن و بیجتبر [13]، ۲۰۰۹). گری معتقد است افراد با نشانه‌های رفتارهای ضداجتماعی که به صورت تکانشی نیز عمل می‌کنند افرادی با دستگاه‌های فعال‌ساز بسیار واکنشی هستند؛ نظام فعال‌ساز رفتاری به جای توجه و حساسیت به تنبیه، به پاداش‌های ناشی از رفتار و محیط حساس است و ممکن است در بسیاری از شرایط توجه چندانی به تنبیه‌های موجود نشود و صرفاً برای دستیابی به نتایجی که برای فرد پاداش‌دهنده هستند، عمل کند (ویلسون، بارت و گری[14]، ۱۹۸۹). این افراد سطح بازداری رفتاری پایینی دارند به همین دلیل تمایل به انجام واکنش‌های رفتاری بازداری

[1] Paxton, Hughes & Painter
[2] Goldstein
[3] Singhal
[4] Sever & Yurdakul
[5] Connor & Davidson
[6] Chen & Qin
[7] Yang
[8] Gray
[9] McNaughton
[10] Hahn
[11] Reinforcement
[12] Reward
[13] Beck, Smits, Claes, Vandereycken & Bijtttebier
[14] Wilson & Barrett

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

نشده دارند و به صورت هیجان‌طلبانه واکنش نشان می‌دهند (کویجمنز، اسکرز و اوسترلان[1]، ۲۰۰۰). این افراد نظام بازداری ضعیفی دارند و یا بیش‌واکنشی نظام فعال‌ساز رفتاری در آنها به شکلی عمل می‌کند که حساسیت نظام بازداری را در این افراد مختل می‌سازد (کامرانی-فکور و رسول‌زاده طباطبایی، ۱۳۹۳).

با توجه به اینکه سوء رفتار جسمی نسبت به فرزند موجب اثرات زیان‌باری در بروز مشکلات روان‌شناختی در این افراد می‌شود خصوصا اگر این آسیب نسبت به دختران و از سمت پدر باشد، لذا شناخت رفتارهای تکانشی والد و عوامل دخیل در آن ضرورت دارد. از این‌رو پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این پرسش است که آیا تعصب (مذهبی، جنسیتی، نژادی و قوم‌مداری)، تاب‌آوری و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری (BAS/BIS) در پیش‌بینی رفتار تکانشی در پدران دارای سابقه خشونت جسمی با فرزندان نقش دارد؟

روش

روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش پدران دارای فرزند دختر مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و خدمات درمانی وابسته به بهزیستی شهر تهران منطقه ۹ بودند. از میان آنها تعداد ۸۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری هدفمند و با توجه به اینکه مشکلات پرخاشگری و خشونت جسمی نسبت به فرزند خود داشتند انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: داشتن تجربه سوء رفتار فیزیکی با فرزند خود، داشتن فرزند دختر، علاقه و رضایت برای شرکت در پژوهش. ملاک خروج از پژوهش نیز عدم تمایل به ادامه همکاری در روند پژوهش بود. پس از اطمینان به افراد شرکت‌کننده در پژوهش در خصوص محرمانه بودن اطلاعات آنها، پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار آنها قرار گرفت.

ابزار سنجش

پرسشنامه تکانشگری بارت[2] (BIS-11): این پرسشنامه نسخه یازدهم از پرسشنامه تکانشگری است که توسط بارت (۲۰۰۴) ساخته شده است. دارای ۳۰ گویه است و در یک مقیاس چهار درجه‌ای طیف لیکرت (هیچ‌گاه=۱ تا همیشه= ۴) نمره‌گذاری می‌شود. ۱۱ گویه (۱، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۲۰، ۲۹ و ۳۰) دارای شماره‌گذاری معکوس هستند. حداقل و حداکثر نمره در مقیاس مذکور به ترتیب ۳۰ و ۱۲۰ است و گروه کنترل غیرروان‌پزشکی معمولا نمره‌ای بین ۵۰ تا ۶۰ کسب می‌کنند (اسوان، بیجورک، مولر و دوگرتی[3]، ۲۰۰۲). این مقیاس دارای سه زیرمؤلفه تکانشگری شناختی، تکانشگری حرکتی و بی‌برنامگی است (بارت، استنفورد، کنت و فلتوس[4]، ۲۰۰۴). ضرایب ثبات درونی برای پرسشنامه در محدوده ۰/۷۹ تا ۰/۸۳ گزارش شده است (پاتون[5]، استنفورد و بارت، ۱۹۹۵). جاوید و همکاران (۱۳۹۱) این پرسشنامه را به فارسی ترجمه کرده و اعتبار کل پرسشنامه را را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و بازآزمایی ۰/۷۷ به دست آوردند. ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۵ به دست آمده است.

پرسشنامه تعصب: این پرسشنامه توسط بهرمان (۱۳۹۳) بر اساس نظریه نظریه آدورنو[6] (۱۹۵۰)، طراحی و اعتباریابی شده است. شامل ۴۰ گویه است که بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت (کاملا موافقم=۱ تا کاملا مخالفم=۵) نمره‌گذاری می‌شود. گویه‌های ۳۹، ۲۸، ۲۱، ۱۴ و ۳۵ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. پرسشنامه چهار بعد تعصب نژادی (۶، ۸، ۹، ۱۳، ۱۸، ۲۳، ۲۴، ۳۳، ۳۶ و ۱)، جنسی (گویه‌های ۷، ۱۰،۱۱، ۱۶، ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۳۰، ۳۱ و ۲)، مذهبی (گویه‌های ۵، ۱۲، ۱۵، ۱۹، ۲۶، ۲۷، ۳۵، ۳۸، ۳۹ و۳) و قوم‌مداری (۴، ۱۴، ۱۷، ۲۱، ۲۸، ۲۹، ۳۳، ۳۴، ۳۷ و ۴۰) را می‌سنجد. نمره بین ۴۰-۸۰ متعصب، نمره بین ۸۱-۱۶۰ متوسط در تعصب و نمره بین ۱۶۱-۲۰۰ کاملا غیرمتعصب است. در مطالعه بهرمان (۱۳۹۳) پایایی پرسشنامه بر اساس یک مطالعه مقدماتی ۰/۹۱ و اعتبار همگرای پرسش-نامه‌ی حاضر از طریق محاسبه همبستگی آن با پرسش‌نامه‌ی تعصب آلپورت تأیید گردید و مقدار همبستگی بین دو پرسشنامه ۰/۶۸ محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه در پژوهش حاضر ۰/۸۸ به دست آمده است.

پرسش‌نامه تاب‌آوری[7] کونور و دیویدسون (CD-RIS): این مقیاس توسط کونور و دیویسیون (۲۰۰۳) ساخته شده است و دارای ۴۸ گویه است. دارای ۵ مؤلفه‌ی شایستگی/ استحکام شخصی، اعتماد به غرایز/ تحمل عواطف منفی، پذیرش مثبت تغییرات/ روابط ایمن،

[1] Kooijmans, Scheres & Osterlaan
[2] Barratt Impulsiveness Scale
[3] Swann, Bjork, Moeller & Dougherty
[4] Stanford , Kent & Felthous
[5] Patton
[6] Adorno
[7] Resilience Questionnaire

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

کنترل و معنویت است که بر اساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت (هرگز: صفر و همیشه: چهار) نمره‌گذاری شده است. حداقل نمره تاب‌آوری ۰ و حداکثر نمره ۱۰۰ است (کونور و دیویدسون، ۲۰۰۳). روایی و اعتبار این مقیاس در تحقیقات داخلی مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. محمدی (۱۳۸۴) برای اولین بار در ایران این مقیاس را ترجمه و هنجاریابی کرد و برای تعیین پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ ضریب پایایی ۸۹ درصد و روایی را ۴۱ تا ۶۴ درصد گزارش کرد. در تحقیقی دیگر نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ضریب اعتبار برابر ۸۹ درصد گزارش شده است (محمدی، جزایری، رفیعی، جوکار و پورشهباز، ۱۳۸۵). سامانی، جوکار و صحراگرد (۱۳۸۶) نیز ضریب آلفای کرونباخ را ۹۳ درصد گزارش دادند و با روش تحلیل عاملی مؤلفه‌های اصلی، وجود یک عامل را در این مقیاس تأیید کردند. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه در پژوهش حاضر ۰/۸۴ به دست آمده است.

مقیاس سیستم‌های بازداری/ فعال‌ساز رفتاری[1] (BIS/ BAS): این مقیاس توسط کارور و وایت[2] (۱۹۹۴)، به منظور ارزیابی تفاوت‌های فردی در حساسیت سیستم‌های بازداری و فعال‌ساز رفتاری توسعه یافت (بشرپور، ۱۳۹۴). این مقیاس دارای ۲۴ گویه است که فعالیت سیستم بازداری رفتاری را به وسیله خرد مقیاس حساسیت به تنبیه و فعالیت سیستم فعال‌سازی رفتاری را به وسیله سه خرده‌مقیاس پاسخ‌دهی به پاداش، سایق و جستجوی سرگرمی مورد ارزیابی قرار می‌دهد. آزمودنی‌ها به این سؤالات در مقیاس لیکرت (کاملا درست=۴، کاملا نادرست= ۱) پاسخ می‌دهند. کارور و وایت (۱۹۹۴) ثبات درونی زیرمقیاس بازداری رفتار را ۰/۷۴ و ثبات درونی زیرمقیاس فعال‌ساز رفتاری را ۰/۷۱ گزارش کرده‌اند. محمدی (۱۳۸۷)، این مقیاس را مورد هنجاریابی قرار داد و ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس بازداری ۰/۷۴ و برای زیرمقیاس‌های فعال‌سازی یعنی پاداش، سایق و جستجوگری به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۷۶ و ۰/۶۶ گزارش شده است. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه در پژوهش مجدی، عطادخت، حضرتی و صبحی قراملکی (۱۳۹۸)، ۰/۷۳ به دست آمد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه در پژوهش حاضر برای زیرمؤلفه بازداری رفتاری ۰/۸۵ و فعال‌ساز رفتاری ۰/۸۸ به دست آمده است.

یافته‌ها

میانگین و انحراف‌معیار متغیرهای پژوهش در جدول شماره ۱ ارایه شده است.

جدول شماره ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
رفتار تکانشی	۹۶/۱۱	۱۳/۲۵
تعصب مذهبی	۱۱/۴۵	۱/۱۳
تعصب جنسیتی	۱۱/۴۰	۱/۱۵
تعصب نژادی	۱۴/۵۸	۱/۸۸
تعصب قوم‌مداری	۱۶/۷۸	۱/۵۸
تاب‌آوری	۵۰/۶۶	۲/۵۵
سیستم فعال‌ساز رفتاری	۶۳/۸۳	۴/۶۲
سیستم بازداری رفتاری	۸/۵۷	۱/۷۲

در جدول ۲، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون برای متغیرهای پیش‌بین (انواع تعصب، تابآوری، سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری) و متغیر ملاک (رفتار تکانشی) ارایه شده است.

جدول۲: ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش با متغیر ملاک (رفتار تکانشی)

متغیرهای پیش‌بین	ضریب پیرسون	مقدار P
تعصب مذهبی	۰/۹۶۲	۰/۰۰۰
تعصب جنسیتی	۰/۸۱۸	۰/۰۰۰

[1] Behavioral / Active Behavior Systems Scale
[2] Carver & White

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

تعصب نژادی	۰/۴۶۵	۰/۰۰۰
تعصب قوم‌مداری	۰/۲۶۳	۰/۰۱۸
تاب‌آوری	-۰/۴۲۷	۰/۰۰۰
سیستم فعال‌ساز رفتاری	۰/۱۹۶	۰/۰۴۹
سیستم بازداری رفتاری	-۰/۳۳۲	۰/۰۰۳

با توجه به نتایج جدول ۲ بین تعصب مذهبی، تعصب جنسیتی، تعصب نژادی، تعصب قوم‌مداری و سیستم فعال‌ساز رفتاری با رفتار تکانشی در پدران رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، به این معنی که با افزایش آنها رفتار تکانشی نیز افزایش می‌یابد. بین بازداری رفتاری و تاب‌آوری با رفتار تکانشی رابطه منفی و معنادار وجود دارد، به این معنی که با افزایش تاب‌آوری و بازداری رفتاری رفتار تکانشی کاهش می‌یابد و بالعکس.

برای بررسی فرضیه پژوهش مبنی بر پیش‌بینی رفتار تکانشی از طریق تعصب (مذهبی، جنسیتی، نژادی و قوم‌مداری)، تاب‌آوری و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری (BAS/BIS) از آزمون رگرسیون خطی همزمان استفاده شده است. قبل از انجام رگرسیون از آزمون کولموگروف اسمیرنف برای سنجش نرمال بودن جهت انجام آمار پارامتریک استفاده شده است. سطح معناداری به دست آمده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف برای متغیرهای پژوهش بزرگتر از ۰/۰۵ است (P< ۰/۰۵). بنابراین توزیع داده‌های مربوط به این متغیرها نرمال است و می‌توان برای تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها از آزمون پارامتریک استفاده نمود.

همچنین در این پژوهش عامل تورم واریانس همه متغیرهای مستقل از قبیل تعصب مذهبی ۸/۶۱، تعصب جنسیتی ۸/۳۲، تعصب نژادی ۸/۶۰، تعصب قوم‌مداری ۷/۱۷، تاب‌آوری ۴/۰۸، سیستم فعال‌ساز رفتاری ۵/۱۲ و سیستم بازداری رفتاری ۵/۱۷ کمتر از ۱۰ و شاخص تحمل در متغیرهای مستقل تعصب مذهبی ۰/۱۱، تعصب جنسیتی ۰/۱۲، تعصب نژادی ۰/۱۱، تعصب قوم‌مداری ۰/۱۳، تاب‌آوری ۰/۲۴، سیستم فعال‌ساز رفتاری ۰/۱۸ و سیستم بازداری رفتاری ۰/۱۵بیشتر از صفر و نزدیک به یک است در واقع عامل تورم واریانس و شاخص تحمل در دامنه‌های مطلوبی قرار دارند. مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۷۵ به دست آمده است که در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرض استقلال بین خطاها یا عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. نتایج تحلیل واریانس در جدول شماره ۳ ارایه شده است.

جدول ۳: خلاصه تحلیل واریانس متغیرهای پژوهش

متغیر پیش‌بین	منبع تغییر	مجموعه مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
تعصب مذهبی، تعصب جنسیتی، نژادی، قوم‌مداری، تاب‌آوری، بازداری و فعال‌ساز رفتاری	رگرسیون	۵۲۸۷/۹۰۷	۷	۷۵۵/۴۱۵	۶/۳۲۹	۰/۰۰۰
	باقی مانده	۸۵۹۴/۰۸۰	۷۲	۱۱۹/۳۶۲		
	کل	۱۳۸۸۱/۹۸۸	۷۹			

طبق جدول ۳ معناداری F محاسبه‌شده نشان می‌دهد که رفتارهای تکانشی را می‌توان از روی متغیرهای تعصب مذهبی، تعصب جنسیتی، نژادی و قوم‌مداری، تاب‌آوری، سیستم بازداری و فعال‌ساز رفتاری پیش‌بینی کرد. در جدول ۴ خلاصه مدل ارایه شده است.

جدول ۴: خلاصه مدل

R	R^2	$\triangle R^2$	SE
۰/۶۱۷	۰/۳۹۱	۰/۳۲۱	۱۰/۹۲

طبق جدول ۴، انواع تعصب، تاب‌آوری، بازداری و فعال‌ساز رفتاری توانستند ۰/۳۹ رفتارهای تکانشی را در پدران پیش‌بینی کنند (P<۰/۰۵). برای بررسی اینکه کدام یک از متغیرهای پژوهش پیش‌بینی‌کننده قوی‌تری برای پیش‌بینی رفتارهای تکانشی هستند از آزمون رگرسیون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۵ گزارش شده است.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی رفتار تکانشی از طریق انواع تعصب، تاب‌آوری، سیستم فعال‌ساز و بازداری رفتاری

متغیرهای پیش‌بین	B	BETA	T	Sig
مقدار ثابت	۲۳۰/۳۱۷	-	۵/۹۹۴	۰/۰۰۰
تعصب مذهبی	۵/۵۶۹	۰/۷۰۶	۴/۱۸۳	۰/۰۰۰
تعصب جنسیتی	۳/۰۰	۰/۴۱۶	۲/۵۰۱	۰/۰۱۵
تعصب نژادی	۱/۵۶۴	۰/۱۳۴	۰/۳۸۵	۰/۷۰۱
تعصب قوم‌مداری	۰/۴۳۰	۰/۰۳۷	۰/۱۰۷	۰/۹۱۵
تاب‌آوری	۱/۹۰۹	-۰/۳۶۸	-۳/۵۰۵	۰/۰۰۱
سیستم فعال‌ساز رفتاری	۰/۶۵۶	۰/۵۷۰	۹/۵۹۱	۰/۰۰۰
سیستم بازداری رفتاری	۰/۱۱۲	۰/۲۲۰	۲/۷	۰/۰۰۵

طبق جدول ۵ برای تعیین سهم تفکیکی هریک از متغیرهای پیش‌بین در تبیین پراکندگی متغیر ملاک (رفتار تکانشی) از ضریب بتا استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که تعصب مذهبی، تعصب جنسیتی، تاب‌آوری، سیستم فعال‌ساز رفتاری و بازداری رفتاری می‌توانند رفتار تکانشی را به طور معناداری پیش‌بینی کنند. در این پیش‌بینی، بیشترین نقش را تعصب مذهبی ایفا می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی نقش انواع تعصب (مذهبی، جنسیتی، نژادی و قوم‌مداری)، تاب‌آوری و سیستم‌های فعال‌ساز/ بازداری رفتاری (BAS/BIS) در پیش‌بینی رفتار تکانشی در پدران دارای سابقه خشونت جسمی با فرزندان دختر انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد رفتار تکانشی با انواع تعصب و سیستم فعال‌ساز رفتاری رابطه مثبت و معنادار و با تاب‌آوری و سیستم بازداری رفتاری رابطه منفی و معنادار دارد. نتایج رگرسیون نشان داد تعصب مذهبی و جنسیتی، تاب‌آوری، سیستم‌های فعال‌ساز و بازداری رفتاری می‌توانند رفتار تکانشی را به طور معناداری پیش‌بینی کنند. نتایج این پژوهش در زمینه نقش تعصب مذهبی با یافته‌های اشرف‌نظری و پیرانی (۱۳۹۷)، در زمینه نقش تعصب جنسیتی با یافته‌های عشایری و عجمی (۱۳۹۳)، گلدشتاین (۲۰۰۲)، سینگال (۲۰۱۴) و سور و یارداکل (۲۰۰۱)، و در زمینه تعصب نژادی و قوم‌مداری با یافته‌های نیازی و همکاران (۱۳۹۶)، ناصری و کیانپور (۱۳۹۳) و اکبرنژاد و همکاران (۱۳۹۳) همسو است. نتایج پژوهش در زمینه نقش تاب‌آوری با یافته‌های هاشمی و خزاعی‌پور (۱۳۹۴)، یونسی‌رباطی و همکاران (۱۳۹۴) حسینی و همکاران (۱۳۹۷)، چن و کین (۲۰۲۰)، یانگ (۲۰۲۰) و صدری دمیرچی و همکاران (۱۳۹۶) همسو است. یافته‌ها در زمینه نقش سیستم‌های فعال‌ساز /بازداری رفتاری با یافته‌های بک و همکاران (۲۰۰۹)، کویجمنز و همکاران (۲۰۰۰) و کامرانی‌فکور و رسول‌زاده طباطبایی (۱۳۹۳) همسو است.

تعصب نوعی تفکر و باور پذیرفته‌شده غیرقابل انعطاف‌پذیر است و در صورتی که در بافت مذهبی رخ دهد موجب افزایش توجه به اصول مذهبی و به هر بهایی صیانت از آنها می‌شود (اشرف نظری و پیرانی، ۱۳۹۷). افراط‌گرایی در مسایل مذهبی موجب می‌شود که افراد برای دفاع از ایدئولوژی خود و احساس تعهد و وظیفه‌شناسی نسبت به مذهب و باورهای خود مرتکب خشونت در برابر افرادی شوند که باورها و ایئولوژی‌های آنها را نقض می‌کنند (گوپتا[1]، ۲۰۰۸). گرچه مذهب نمی‌تواند به عنوان عامل خشونت محسوب شود ولی اگر با عوامل فرهنگی، احساس تفاوت بین گروه‌ها برجسته شود و زمینه‌های اولیه تنش را به وجود بیاورد مذهب نقش مهمی در ایجاد خشونت دارد (اشرف‌نظری و پیرانی، ۱۳۹۷). همچنین با توجه به نگاه جنسیتی که به دختر به عنوان تحت سلطه بودن، ضعیف، منشأ آبروداری و یا به نوعی ناموس مردان وجود دارد، در صورت انجام عملی خارج از عرف از سوی دختر، والد سعی بر آن دارد که ضمن حفظ آبرو و شرف خود در مقام محاکمه و مجازات برآید و فرزند را با رفتار خشن مجازات کند (کرمی، ملکی و زاهدی مازندرانی، ۱۳۹۸). از عوامل دیگری که موجب بروز رفتارهای تکانشی و خشونت می‌شود نقض حرمت نژاد و یا قوم برتر در باور افراد است. در صورتی که افراد نگاهی متعصبانه به مسئله نژاد و قومیتی خود داشته باشند، پیوسته تمایل به بازگشت به اصل خود دارند و در صورتی که اصل و قومیت وی به هر دلیلی مورد چالش قرار

[1] Gupta

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

گیرد افراد برای صیانت از اصل خود، متوسل به پرخاشگری و خشونت نسبت به دیگران می‌شوند (سجادیان، نعمتی، شجاعیان و اورکی، ۱۳۹۴).

عامل دیگری که موجب بروز رفتار تکانشی در افراد می‌شود تاب‌آوری است. افرادی که سطح پایینی از تاب‌آوری دارند در هنگام مواجهه با مسایل و مشکلات به گونه‌ای ناسازگارانه و نابهنجار عمل می‌کنند و با واکنش‌های گاها غیرارادی و خشن با مسایل برخورد می‌کنند (یونسی رباطی و همکاران، ۱۳۹۴). تاب‌آوری فرآیند مقابله با رویدادهای مختل‌کننده، پر استرس و یا چالش‌برانگیز زندگی است و از این‌رو موجب ترمیم خود با پیامدهای مثبت هیجانی، عاطفی و شناختی می‌شود. بعضی از محققان معتقدند که هیجانات مثبت منابع روانشناختی مهمی هستند که به فرد کمک می‌کنند در مقابل فشار روانی از روش‌های مقابله‌ای استفاده کنند. فردی که دارای تاب‌آوری است چاره‌ساز و انعطاف‌پذیر بوده، مطابق تغییرات محیطی خود را وفق می‌دهد و بعد از برطرف شدن عوامل فشارزا به سرعت به حالت بهبود برمی‌گردد ولی افراد دارای تاب‌آوری پایین در صورت مواجه با هیجانات و موقعیت‌های چالش‌برانگیز با حالتی تکانشی برخورد می‌کنند (کونور و دیویدسون، ۲۰۰۳).

فعالیت سیستم فعال‌ساز رفتاری و بازداری سیستم بازداری رفتاری منعکس‌کننده صفت زودانگیختگی است و حساسیت به پاداش که در ارتباط مستقیم با فعال‌ساز رفتاری قرار دارد، نشانه زودانگیختگی است (گری و مکناتن، ۲۰۰۰). به اعتقاد گری این سیستم‌های مغزی - رفتاری اساس تفاوت‌های فردی هستند و فعالیت هر یک از آنها به فراخوانی واکنش‌های هیجانی متفاوت منجر می‌شود؛ به صورتی که در سیستم فعال‌ساز رفتاری حساسیت به محرک‌های شرطی پاداش و فقدان تنبیه وجود دارد و موجب فراخوانی هیجانات مثبت می‌شود ولی در سیستم بازداری رفتاری حساسیت به محرک‌های شرطی تنبیه و فقدان پاداش است (ویلسون و همکاران، ۱۹۸۹). در نتیجه می‌توان گفت، بروز رفتار تکانشی در پدرانی که سیستم فعال‌ساز در آنها از فعالیت بالاتری و سیستم بازداری رفتاری از فعالیت کمتری برخوردار است بیشتر است، زیرا این افراد با هرگونه مخالفت یا کوچکترین تقابلی که فرزند با آن‌ها انجام می‌دهد او را مورد تنبیه قرار می‌دهند. در واقع این پدران قادر نخواهند بود که میل خود به تنبیه کردن فرزند را برای کاهش رفتار ناصحیح به صحبت کردن یا مذاکره تقلیل دهند بلکه می‌خواهند به صورت فوری و آنی هیجانی که در اثر مخالفت فرزند در آنها ایجاد شده و بالا رفته است را آرام کنند و به نوعی در سبب ارضای امیال هیجانی خود هستند.

پژوهش حاضر دارای برخی محدودیت‌ها است که باید هنگام تفسیر و تعمیم‌دهی به گروه‌های دیگر در نظر داشت. با توجه به محدود بودن نمونه پژوهش تعمیم آن به سایر جوامع باید با احتیاط صورت گیرد. در پژوهش حاضر داده‌ها با استفاده از پرسشنامه خودگزارشی جمع‌آوری شدند و امکان کنترل سایر عوامل مانند تحصیلات، درآمد خانواده و سابقه رفتارهای پرخطر در سایر اعضای خانواده وجود نداشت. در مجموع، با توجه به یافته‌های به دست آمده و مرور پژوهش‌های گذشته لازم است مطالعات گسترده‌تری در این زمینه صورت گیرد تا بتوان آسیب‌های پیش‌رو را به میزان قابل توجهی کاهش داد.

تضاد منافع: پژوهش حاضر بدون هیچ‌گونه حمایت مالی از جانب سازمان خاصی صورت گرفته است و نتایج آن برای نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافعی ندارد.

منابع

اشرف‌نظری، علی؛ پیرانی، شهره (۱۳۹۷). پنداشت‌های فرهنگی مذهبی و بازتولید کنش‌های خشونت‌بار : مطالعه موردی داعش. *فصلنامه پژوهش های راهبردی سیاست*، ۷ (۵۶)، ۱۹۳-۱۶۳.

اکبرنژاد، مهدی؛ تابان، محمد؛ دارابی، فرشته (۱۳۹۳). واکاوی بارزترین پیامدهای تعصب و قومیت‌گرایی در دانشگاه‌ها. *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ۴ (۳)، ۳۵۴-۳۷۲.

بهرمان، حسین (۱۳۹۳). *بررسی رابطه عزت نفس و خلاقیّت با تعصّب در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی*، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد هرمزگان.

بشرپور، سجاد (۱۳۹۴). *صفات شخصیت، نظریه و آزمون*. تهران: نشر ساوالان.

ساروخانی، باقر؛ محمودی، یسری (۱۳۸۷). بازتولید نابرابری جنسیتی در خانواده «مطالعه تطبیقی زنان شاغل و خانه‌دار شهر ایلام». *پژوهش اجتماعی*، ۱(۱)، ۴۷-۶۱.

جاوید، محبوبه؛ محمدی، نوراله؛ رحیمی، چنگیز (۱۳۸۴). ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی یازدهمین ویرایش مقیاس تکانشگری بارت. *روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی*، ۲ (۸)، ۲۳-۳۴.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

حسینی، مریم؛ زردشتیان، شیرین؛ کریمی، جواد (۱۳۹۷). تبیین رابطه هوش معنوی و پرخاشگری با ملاحظه نقش میانجی تاب‌آوری در بین کنگ فوکاران آسیایی. *مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش*، ۵ (۱)، ۵۵-۶۲.

کرمی، غلانحسین؛ ملکی، امیر؛ زاهدی مازندرانی، محمد جواد (۱۳۹۸). تبیین جامعه‌شناختی پدیده قتل‌های ناموسی (به خاطر شرف) در استان خوزستان در طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴. *فصلنامه توسعه اجتماعی*، ۱۳ (۳)، ۸۱-۱۱۶.

صدری دمیرچی، اسماعیل؛ بشرپور، سجاد؛ رمضانی، شکوفه؛ کریمیانپور، غفار (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش برنامه تاب آوری بر خشم و بهزیستی روان شناختی دانش‌آموزان تکانشور. *مجله روانشناسی مدرسه*، ۶ (۴)، ۱۲۰-۱۳۹.

صلیبی، ژانست (۱۳۸۲). فرهنگ توصیفی روان شناسی اجتماعی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

سامانی، سیامک؛ جوکار، بهرام؛ صحراگرد، نرگس. (۱۳۸۶). تاب‌آوری، سلامت روانی و رضایتمندی از زندگی. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۱۳(۳)، ۲۹۵-۲۹۰.

سجادیان، ناهید؛ نعمتی، مرتضی؛ شجاعیان، علی؛ اورکی، پریوش (۱۳۹۴). ارزیابی نقش طایفه‌گرایی در احساس امنیت اجتماعی. *اطلاعات سیاسی*، ۲۴ (۹۴)، ۵۸-۶۶.

عشایری، طاها؛ عجمی، محمد (۱۳۹۳). ریشه یابی جامعه شناختی باورهای اجتماعی – فرهنگی مؤثر بر قتل های ناموسی. *فصلنامهٔ پژوهش های اطلاعاتی و جنایی*، ۱۰ (۳۷)، ۲۹-۵۴.

کامرانی فکور، شهربانو؛ رسول‌زاده طباطبایی، کاظم (۱۳۹۳). مقایسه سیستم‌های مغزی رفتاری دختران فراری و عادی. *فصلنامه اطلاع‌رسانی*، ۸ (۳۱)، ۲۷-۳۲.

مجدی، هادی؛ عطادخت، اکبر؛ حضرتی، شیوا؛ صبحی قراملکی، ناصر (۱۳۹۸). دانشجویان با و بدون نشانگان بالینی اختلال اضطراب اجتماعی. *نشریه علمی روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۱۷ (۱)، ۱۷۴-۱۶۵.

مجتهدزاده، پیروز (۱۳۹۲). *جغرافیای سیاسی و سیاست جغرافیایی*، تهران: انتشارات سمت.

محمدی، نوراله (۱۳۸۷). ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس‌های سیستم بازداری و فعال سازی رفتار در دانشجویان دانشگاه شیراز. *دانشور رفتار*، ۱۵ (۲۸)، ۶۱-۶۸.

محمدی، مسعود؛ جزایری، علیرضا؛ رفیعی، امیرحسین؛ جوکار، بهرام؛ پورشهباز، عباس (۱۳۸۵). بررسی عوامل تاب آور در افراد در معرض خطر سو مصرف مواد مخدر. *روانشناسی دانشگاه تبریز*، ۱ (۲)، ۲۰۳-۲۲۴.

محمدی، مسعود (۱۳۸۴). *بررسی عوامل مؤثر بر تاب‌آوری در افراد در معرض خطر سوء مصرف مواد*، رساله دکتری، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران.

ناصری، لیدا؛ کیانپور، مسعود (۱۳۹۳). تحلیل مضمون تفکرات قالبی نسبت به قومیت(مورد مطالعه :دانشجویان دانشگاه اصفهان). *جامعه شناسی کاربردی*، ۲۵ (۲-۵۸)، ۵۹-۷۶.

ندرپور، یاسر؛ زارع شاه‌آبادی، اکبر (۱۳۹۳). رابطه بین تجربه خشونت در دوران کودکی و خشونت علیه زنان در شهر کوهدشت. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۲ (۴)، ۱۱۸-۹۳.

نیازی، محسن؛ عشایری، طاها (۱۳۹۴). *نزاع دسته‌جمعی در جوامع عشایری ایران*، تهران: سخنوران.

نیازی، محسن؛ بهروزیان، بهروز؛ سخایی، ایوب؛ حسین‌زاده آرانی، سعید (۱۳۹۶). فراتحلیل رابطه بین طایفه گرایی و نزاع دسته جمعی با تأکید بر متغیر تعدیل گر قومیت. *پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی*، ۶ (۶)، ۱-۱۶.

هاشمی، مهدیه؛ خزاعی‌پور، محمدناصر (۱۳۹۴). *بررسی رابطه تاب آوری و عزت نفس با پرخاشگری در دانش آموزان پسر پایه ششم شهر سربیشه*، همایش ملی آموزش ابتدایی، اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی، دانشگاه بیرجند، انجمن مطالعات برنامه درسی ایران ، دوره اول.

یونسی رباط، زینب؛ علاالدین، طلیعه؛ بابایی، مهناز (۱۳۹۴). *تاب آوری و پرخاشگری در فرزندان طلاق*، کنگره انجمن روانشناسی ایران.

Ateah, C. (1997). physical punishment: An unnecessary risk to children. *The Canadian Nurse*, 93(9), 31-34.

Barratt, E. S., Stanford, M. S., Kent, T. A., & Alan, F. (1997). Neuropsychological and cognitive psychophysiological substrates of impulsive aggression. *Biological psychiatry*, *41*(10), 1045-1061.

Beck, I., Smits, D., Claes, L ., Vandereycken, W.& Bijtttebier, P.(2009). Psychometric evaluation of the behavioral inhibition behavioral activation system scales and the sensitivity to punishment and sensitivity to reward questionnaire in a sample of eating disordered patients. *Personality and Individual Differen*ces, 47, 407-412.

Carlsn, S. M. (2005). Developmentally sensitivemeasures of executive function in preschoolchildren. *Journal of Developmental Neuropsychology*, 28, 595–616.

Chen, C., & Qin, J. (2020). Childhood Physical Maltreatment and Aggression among Chinese Young Adults: The Roles of Resilience and Self-Esteem. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 29(8), 1-20.

Connor, K.M., Davidson, J.R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and anxiety*, 18(2), 76-82.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]

Fenneman, J., & Frankenhuis, W. E. (2020). Is impulsive behavior adaptive in harsh and unpredictable environments? A formal model. *Evolution and Human Behavior*, 41(4), 261-273.

Friedman, N. P., Hatoum, A. S., Gustavson, D. E., Corley, R. P., Hewitt, J. K., & Young, S. E. (2020). Executive functions and impulsivity are genetically distinct and independently predict psychopathology: Results from two adult twin studies. *Clinical Psychological Science*, *8*(3), 519-538.

Figueiredo, B., Bifulco, A., Paiva, C., Maia, Â., Fernandes, E., & Matos, R. (2004). History of childhood abuse in Portuguese parents. *Child Abuse & Neglect*, *28*(6), 669-682.

Gofin, R., Levav, I., & Kohn, R. (2004). Attitudes and opinions on corporal punishment among urban Israeli Jews. *The Israel Journal of Psychiatry and Related Sciences*, *41*(2), 90.

Gray, J.A., & McNaughton, N. (2000). *The neuropsychology of anxiety: An enquiry into the functions of theseptohippocampal system*. New York: Oxford University,53-98.

Goldstein, Matthew (2002). The Biological Roots of Heat-of-Passion Crimes and Honor Killings. *Politics and the Life Sciences*, 21 (2), 31.

Gupta, Dipak K, (2008), *Understanding Terrorism and Political Violence*, London: Routledge.

Hahn, T. A. , Dresler, T. A. , Ann-Christine, E. A. , Michael, M. , Plichta, A. , Sebastian, H. A. , Polak T. A. , Lesch, F. A. , Breuer, F. B. , Jakob, B. C. & Fallgatter, A. J. (2009). Neural response to reward anticipation is modulated by Gray's impulsivity. *NeuroImage,* 46(3), 1148–1153.

Kooijmans, R., Scheres, A., & Oosterlaan, J. (2000). Response inhibition and measures of psychopathology: A dimensional analysis. *Child Neuropsychology*, *6*(3), 175-184.

Levendosky, A. A., Huth-Bocks, A. C., Shapiro, D. L., & Semel, M. A. (2003). The impact of domestic violence on the maternal-child relationship and preschool-age children's functioning. *Journal of family psychology*, *17*(3), 275.

Lund, J. I., Day, K. L., Schmidt, L. A., Saigal, S., & Van Lieshout, R. J. (2016). Adult mental health outcomes of child sexual abuse survivors born at extremely low birth weight. *Child abuse & neglect*, *59*, 36-44.

Lu, H. T., Shen, Q. Y., Zhao, Q. Z., Huang, H. Y., Ning, P. P., Wang, H., ... & Xu, Y. M. (2020). Association between REM sleep behavior disorder and impulsive–compulsive behaviors in Parkinson's disease: a systematic review and meta-analysis of observational studies. *Journal of Neurology*, *267*(2), 331-340.

Lopez, S.C., Lara, M.G., & Amighetti, L.D.(2000). Parenting and physical primary punishment: care interventions in Latin America. *Rev Panam Salud Publica*, 8(4), 257-67

Mc Closkey, M. S., Look, A. E., Chen, E. Y., Pajoumand, G., & Berman, M. E. (2012). Nonsuicidal self-injury: relationship to behavioral and self-rating measures of impulsivity and self-aggression. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, *42*(2), 197-209.

Paxton, P., Hughes, M. M., & Painter, M. A. (2010). Growth in women's political representation: A longitudinal exploration of democracy, electoral system and gender quotas. *European Journal of Political Research*, 49(1), 25-52.

Patton, J. H., Stanford, M. S., Barratt, E.S. (1995). Factor structure of the barratt impulsiveness scale. *Journal of Clinical Psychology, 51 (6)*, 768–74.

Swann, A. C., Bjork, J. M., Moeller, F. G., & Dougherty, D. M. (2002). Two models of impulsivity: relationship to personality traits and psychopathology. *Biological psychiatry*, *51*(12), 988-994.

Sev'er, A., & Yurdakul, G. (2001). Culture of honor, culture of change: A feminist analysis of honor killings in rural Turkey. *Violence against women*, *7*(9), 964-998.

Singhal, V.K. (2014). Honour Killing in India: An Assessment, ndian Council for Social Science Research (ICSSR).

Wilson, G.D., Barrett, P.T., & Gray, J.A. (1989). Human relations to reward and punishment: A questionnaire examination of Gray's personality theory. *British Journal of Psychology*, 8, 509-515.

Wolrich, M., Aceves, J., Feldman, H.M., Hagan, J.F., Howard, B.J., & Richtsmeier, A.J, et al.(1998). Guidance for effective discipline. *PEDIATRICS*, 101(4), 723-728.

Waxman, S.E. (2011). A Systematic Review of Impulsivity in Eating Disorders. *Impulsivity in Eating Disorders, Rev*, 17(3), 408–425.

Zsila, Á., Bőthe, B., Demetrovics, Z., Billieux, J., & Orosz, G. (2020). Further exploration of the SUPPS-P impulsive behavior scale's factor structure: Evidence from a large Hungarian sample. *Current Psychology*, *39*(1), 378-388.

Yang, Y. (2020). Daily stressor, daily resilience, and daily somatization: The role of trait aggression. *Personality and Individual Differences*, *165*, 110141.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1399.9.11.12.5]